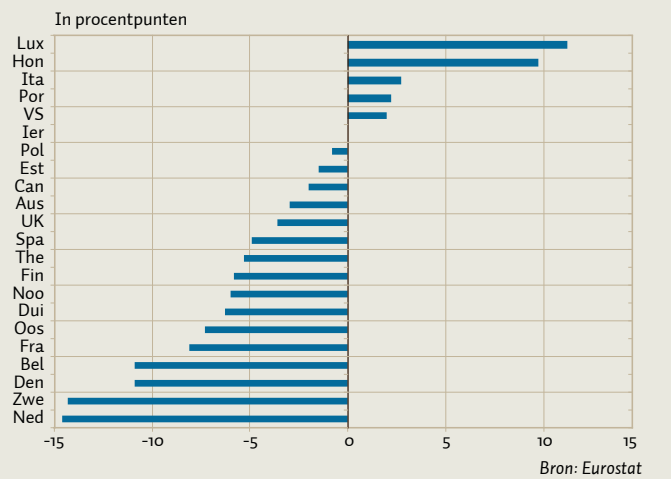

Werkgelegenheidsgraad eerste-generatiemigranten te laag INTERNATIONAAL

Migratie wordt vaak beschouwd als een van de oplossingen om de kosten van de vergrijzing te beperken. Het aantal 65-plussers ten opzichte van het aantal mensen in de werkzame leeftijd (15–65 jaar) is namelijk veel lager voor de eerste-generatiemigranten dan voor die van de autochtone bevolking in zo goed als alle landen van de EU. Italië kent het grootste verschil. Tegenover elke Italiaanse 65-plusser staan er slechts 3,1 inwoners in de werkzame leeftijd. Dit contrasteert sterk met de verhouding bij de eerste-generatiemigranten in Italië, die maar liefst 1 op 43 bedraagt. Ook in Nederland verschillen de verhoudingen sterk. Terwijl 1 op de 4 Nederlanders ouder dan 15 een 65-plusser is, geldt voor de migranten in Nederland dat 1 op de 18 een 65-plusser is. Ondanks de zeer gunstige bevolkingspiramide van de migrantenbevolking in Europa slagen landen er onvoldoende in om migranten succesvol te laten integreren in de arbeidsmarkt. Omwille van structurele en conjuncturele redenen, is de werkgelegenheidsgraad – de verhouding tussen werkenden en de bevolking op werkzame leeftijd – in vele Europese landen al veel lager dan de 75 procent die werd vooropgesteld in de doelstelling van EU-2020. De figuur toont echter aan dat migranten het op de arbeidsmarkt vaak nog veel slechter doen. Nederland bungelt helemaal onderaan. De werkgelegenheidskloof tussen migranten en autochtonen bedraagt bijna 15 procentpunten. De enige verzachtende omstandigheid is dat de werkgelegenheidsgraad voor Nederlanders op zich al heel hoog is. Toch kan het beter. Dat tonen landen aan als Zwitserland, Australië, Canada, Luxemburg en Noorwegen. Daar bedraagt de werkgelegenheidsgraad van migranten meer dan 70 procent. Dat steekt schril af met landen als België, Frankrijk

en Italië. De steeds groeiende diversiteit van onze samenleving vormt een grote kans om het vergrijzingsprobleem aan te pakken, maar dan moet er wel ingezet worden op een betere en vlottere arbeidsmarktintegratie. Dat kan door meer hooggekwalificeerde werkrachten aan te trekken, laaggeschoolde migranten aan de slag te helpen door een verdere flexibilisering van de arbeidsmarkt en blijven inzetten op onderwijs en het wegwerken van taal- en cultuurverschillen. ■ **STIJN ROCHER** (BNP PARIBAS FORTIS)

Werkgelegenheidskloof eerste-generatiemigranten

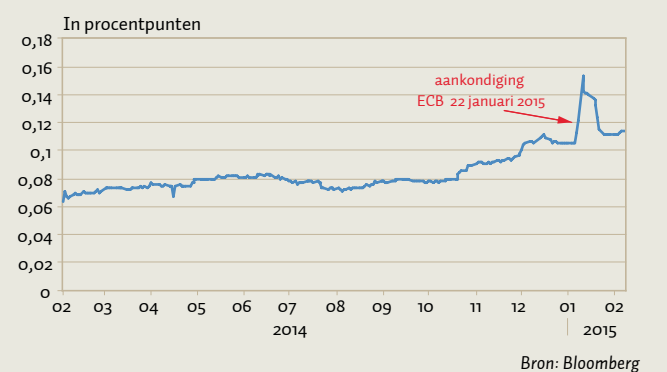

Effect van QE-aankondiging op verschil lange rentes FINANCIËLE MARKTEN

Op 22 januari 2015 kondigde de ECB aan om samen met de nationale centrale banken van het Eurosysteem op grote schaal staatsobligaties van landen van de eurozone op te kopen op de secundaire markt. Daarnaast worden ook bijvoorbeeld obligaties van Europese instellingen opgekocht. Het doel is om de inflatie op de middellange termijn in overeenstemming te brengen met de doelstelling van de ECB – dichtbij, maar onder de 2 procent. Vanaf maart 2015 wordt in totaal 60 miljard euro per maand opgekocht, dit is inclusief de al bestaande programma's voor de aankoop van activa van de particuliere sector – het aankoopprogramma voor effecten op onderpand van activa en het aankoopprogramma voor gedekte obligaties. Het programma loopt ten minste tot en met september 2016, waardoor de balans met minimaal 1140 miljard euro toeneemt. Het programma heeft tot verschillende effecten op financiële markten geleid. Na de aankondiging daalden rentes over nagenoeg de gehele curve. Deze daling was al langer gaande omdat financiële markten het programma deels al hadden ingeprijsd. De bekendmaking van de details van het opkoopprogramma op 22 januari leidde ook tot specifieke effecten. Na de aankondiging van de ECB liepen bijvoorbeeld de rentes op de Nederlandse staatsobligatie met een looptijd tot 2042 en die met een looptijd tot 2047 sterker uiteen dan voorheen (figuur). De reden hiervoor was dat de ECB bij de aankondiging aangaf staatsobligaties op te zullen kopen met een looptijd tussen de 2 en 30 jaar. De 2047-lening heeft een looptijd van langer dan 30 jaar, terwijl de 2042-lening een looptijd heeft van minder dan 30 jaar. Dat de ECB deze 2047-lening niet zou opkopen leidde initieel tot verminderde

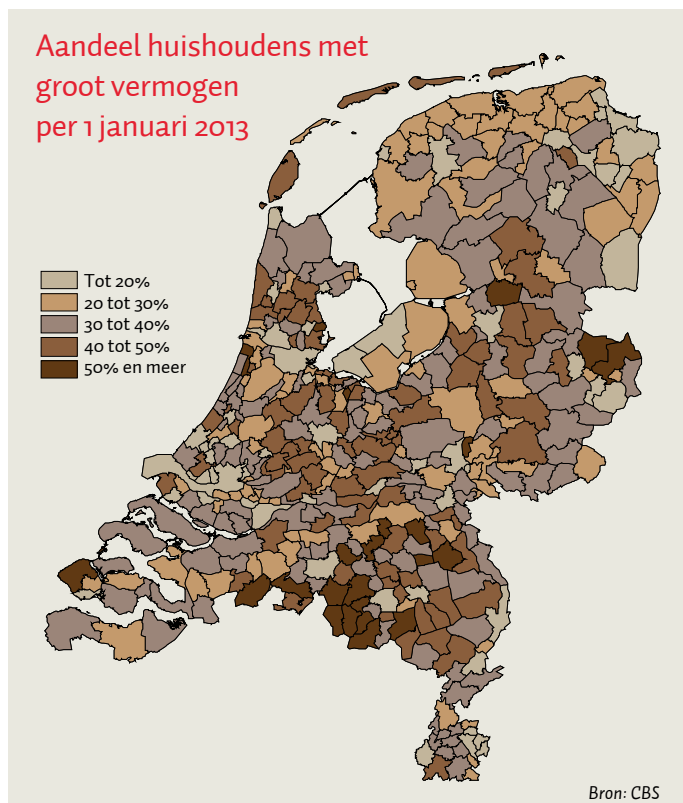
interesse bij investeerders. Op 26 januari liep het verschil tussen de rentes op de 2042-lening en de 2047-lening op tot een maximum van circa 0,15 procentpunt, oftewel 15 basispunten. Het grootste gedeelte van 2014 bedroeg het verschil ongeveer 0,08 procentpunt. Naar verwachting leidde het meer aantrekkelijke rendement op de 2047-lening uiteindelijk weer tot meer interesse voor deze lening: het verschil is in de weken erna weer afgenomen, maar blijft groter dan voor de aankondiging van het opkoopprogramma. ■ **WILMA HUITEMA** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Renteverschil leningen met looptijd tot 2042 en 2047

Veel hoge vermogens in Noord-Brabantse gemeenten

OVERIG

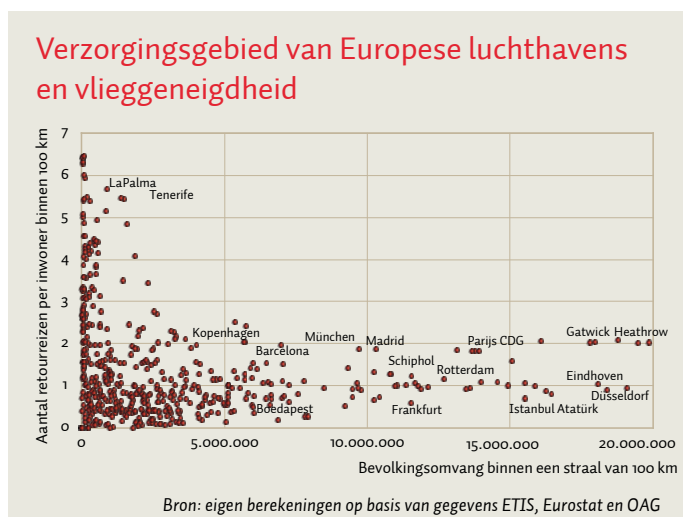
Begin 2013 had de helft van alle Nederlandse huishoudens een vermogen van meer dan 19.000 euro. Een kwart had meer dan 160.000 euro. Het vermogen van een huishouden is het saldo van bezittingen – bank- en spaartegoeden, onroerend goed, effecten, ondernemingsvermogen en roerende zaken – en schulden ten behoeve van een eigen woning en consumptief krediet. Aanspraken op een toekomstige pensioen- of levensverzekeringsuitkering en tegoeden opgebouwd bij spaar- en levenshypotheken zijn niet opgenomen in deze vermogensspecificatie. Het hoogste aandeel huishoudens met een groot vermogen werd aangetroffen in het Gelderse Rozenlaan (figuur). In deze gemeente had bijna 60 procent van de huishoudens meer dan 160.000 euro aan vermogen. De top tien werd evenwel gedomineerd door een aantal gemeenten uit Noord-Brabant: Alphen-Chaam, Oirschot, Reusel-De Mierden, Sint Anthonis, Haaren, Hilvarenbeek en Eersel. Daarnaast behoorden ook Laren en Bloemendaal tot de tien gemeenten met de meest vermogende huishoudens. In Rotterdam woonden naar verhouding de minste huishoudens met een hoog vermogen. Ruim 9 procent van de huishoudens had er een vermogen van meer dan 160.000 euro. Daarna volgden Almere, Groningen, Heerlen en Spijkenisse met elk een aandeel van bijna 11 procent. Ook de andere drie grote steden herbergden weinig hoge vermogens. In Amsterdam bedroeg het aandeel hoge vermogens 12 procent, Den Haag en Utrecht kwamen beide op 15 procent uit.

▪ **PETRA AMENT EN MARION VAN DEN BRAKEL** (CBS)

Het marktpotentieel van Europese luchthavens

ECONOMIE EN SAMENLEVING

Omvang van het verzorgingsgebied en de vlieggeneidheid verklaren voor een belangrijk deel het potentieel van Europese luchthavens voor het aantrekken van passagiers en luchtvaartmaatschappijen. Het verzorgingsgebied van een luchthaven kan worden uitgedrukt in het aantal inwoners in de regio rond de luchthaven. Voor luchtvaartmaatschappijen is de omvang van deze lokale markt cruciaal voor hun afweging om wel of niet op een luchthaven te gaan vliegen. Een hoge vlieggeneidheid kan een kleine lokale markt deels compenseren.

De vlieggeneidheid is het aantal vliegweiden per hoofd van de bevolking van en naar de regio per jaar. De vlieggeneidheid wordt gedreven door het bbp maar tevens door de geografische locatie en economische structuur. Inkomensstijging leidt tot meer vliegweiden per persoon per jaar. Eilandbewoners maken meer vliegweiden naar inwoners op het vasteland. Toeristische centra hebben een groot aantal vliegweiden per hoofd van de bevolking door een grote stroom inkomende toeristen. Londen Heathrow heeft met 20 miljoen inwoners binnen een straal van 100 kilometer het grootste verzorgingsgebied van alle Europese luchthavens. Niet voor niets is het qua passagiersaantallen Europa's grootste luchthaven (figuur). Opmerkelijk genoeg heeft Eindhoven Airport van alle 631 Europese luchthavens het zevende verzorgingsgebied. Alleen de Londense luchthavens en Düsseldorf scoren hoger. De beperkte milieucapaciteit houdt luchthaven Eindhoven in feite klein. In tegenstelling tot wat vaak wordt beweerd in discussies over luchthaven Schiphol, is de lokale markt van Schiphol behoorlijk sterk. De luchthaven heeft het 31e verzorgingsgebied van alle Europese luchthavens en een vlieggeneidheid van 1,2 retourreizen per persoon per jaar. Dit is beter dan Zürich, Wenen, München, Milaan en zelfs Frankfurt. Aan de andere zijde van het spectrum staan luchthavens als Tenerife, Ibiza en Heraklion met een zeer klein eigen verzorgingsgebied maar een zeer hoge vlieggeneidheid per hoofd van de bevolking. Deze bestemmingsluchthavens zijn gelegen nabij toeristische centra in Zuid-Europa en hebben een relatief grote stroom inkomende toeristen. ▪ **LISELOTTE BINGEN EN GUILLAUME BURGHOUWT** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)